

РЕШЕНИЕ

Тубән Кәчи авылы

КАРАР

2022 елның 9 марты

39№

Татарстан Республикасы
Әлки муниципаль районы «Тубән
Кәчи авыл жирлеген» муниципаль
берәмлеген Уставына үзгәрешләр
һәм өстәмәләр керту турында

2003 елның 06 октябрәндәгә «Россия Федерациясендә жирле
үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы
Федераль закон (соңгы үзгәрешләр белән), 2004 елның 28 июлендәгә
«Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 45-ТРЗ номерлы
Татарстан Республикасы Законы нигезендә, Әлки районы
прокуратурасының хокукый инициативасын өйрәнеп, Татарстан
Республикасы Әлки муниципаль районы «Тубән Кәчи авыл жирлеген»
муниципаль берәмлеген Уставының 85,86 статьясы нигезендә Тубән Кәчи
авыл жирлеген Советы КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы «Тубән Кәчи
авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген Советының 2018 елның 11
октябрәндәгә 21 номерлы карары (2019.11.12, 17№, 2020.23.10, 7№
үзгәрешләр белән) белән расланган Татарстан Республикасы Әлки
муниципаль районы Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертергә (1нче
кушымта).

2. Әлеген карар гамәлдәгә законнарда билгеләнгән тәртиптә үз көченә
керә.

3. «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы «Тубән Кәчи
авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр
керту турында» карарны гамәлдәгә законнарда билгеләнгән тәртиптә
дәүләт теркәвенә жибәрергә.

4. «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы «Тубән Кәчи
авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр
керту турында» карарны, Татарстан Республикасы Әлки муниципаль
районы «Тубән Кәчи авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген Уставының
яңа редакциясен дәүләт теркәвенә алганнан соң Тубән Кәчи авыл жирлеген
территориясендә Татарстан Республикасы, Әлки районы, Тубән Кәчи
районы, Үзек ур., 106 йорт (жирле үзидарә бинасы) адресы буенча махсус
жиһазландырылган стендларда урнаштырырга һәм Әлки муниципаль
районының рәсми <http://alkeevskiy.tatarstan.ru>. сайтында һәм Татарстан

Республикасының рәсми pravo.tatarstan.ru порталында бастырып чыгарырга.

5. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Әлки муниципаль районы Тубән Кәчи авыл җирлеге башлыгы урынбасарына йөкләргә.

Совет Рәисе,
Татарстан Республикасы
Әлки муниципаль районы
«Тубән Кәчи авыл җирлеге»
муниципаль берәмлек башлыгы:

M. I. Elifanov

М.И.Елифанов

**Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы "Тубән Кәчи
авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм
өстәмәләр**

5 статьяда (жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләре):

5 статьяның 1 өлешендәге 9 пункттын түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«9) жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, аның предметы булып жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен үтәү, социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары объектларыннан һәм күрсәтелә торган хезмәтләрдән инвалидларның файдалана алуын тәэмин итү таләпләрен үтәү, күрсәтелгән кагыйдәләр нигезендә жирлек территориясен төзекләндерүне оештыру;».

6 статьяда (жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләренә хәл итүгә жирле үзидарә органнары хокуклары):

1 пунктка түбәндәге эчтәлекле 17 пунктча өстәргә:

«17) алкоголь, наркотик яисә башка токсик исерек затларга ярдәм күрсәтү чараларын гамәлгә ашыру.».

10 статьяда (жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда халыкның турыдан-туры катнашуы):

10 статьяга түбәндәге эчтәлекле 14 пункт өстәргә:

«14) инициатив проектлар;».

II бүлеккә 15.1 статьясын түбәндәге редакциядә өстәргә:

«15.1 статья. Инициатив проектлар

1. Жирлек халкы яисә аның өлеше өчен өстенлекле әһәмияткә ия чараларны гамәлгә ашыру максатларында жирле администрациягә жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә яисә жирле үзидарә органнарына хәл итү хокукы бирелгән башка мәсьәләләренә хәл итү буенча инициатив проект кертеләргә мөмкин. Инициатив проектлар гамәлгә ашырыла ала торган жирлек территориясенә бер өлешен билгеләү тәртибе жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

2. Инициатив проектны кертү инициативасы белән уналты яшькә

житкән һәм тиешле Жирлек территориясендә яшәүче кимендә ун гражданы булган инициатив төркем, территорияль ижтимагый үзидарә органнары, авыл торак пункты старостасы (алга таба - проект инициаторлары) чыгыш ясарга хокуклы. Инициатив төркемнең минималь саны Жирлек Советының норматив хокукый акты белән киметелергә мөмкин. Жирлек Советының норматив хокукый акты нигезендә проект инициаторы булу хокукы шулай ук тиешле Жирлек территориясендә эшчәнлек алып баручы башка затларга да бирелергә мөмкин.

3. Инициатив проект үз эченә түбәндәге мәгълүматларны алырга тиеш:

1) жирлектә яисә аның өлешендә яшәүчеләр өчен өстенлекле әһәмияткә ия проблеманы тасвирлау;

2) әлеге проблеманы хәл итү буенча тәкъдимнәрне нигезләү;

3) инициатив проектны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәсен (көтелгән нәтижәләрен) тасвирлау;

4) инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәкле чыгымнарны алдан исәпләү;

5) инициатив проектны гамәлгә ашыруның планлаштырылган срогы;

6) әлеге проектны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның планлаштырыла торган (мөмкин булган) финанс, мөлкәт һәм (яисә) эштә катнашуы турында белешмә;

7) инициатив түләүләрнең планлаштырылган күләменнән тыш, әлеге акчаларны инициатив проектны гамәлгә ашыруга куллану күздә тотылган очракта, жирле бюджет акчалары күләменә күрсәтү;

8) жирлек Советының норматив хокукый актында билгеләнгән тәртип нигезендә инициатив проект гамәлгә ашырылачак жирлек территориясенә яисә аның өлешенә күрсәтмә;

9) Жирлек Советының норматив хокукый актында каралган башка белешмәләр.

4. Жирлек Башкарма комитетына кертелгәнче инициатив проект гражданнар жыенында, жыелышында яисә конференциясендә, шул исәптән территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышында яисә конференциясендә, инициатив проект турында фикер алышу, жирлектә яшәүчеләрнең яисә аның өлешенең мәнфәгатьләренә туры килүен билгеләү, инициатив проектны гамәлгә ашыруның максатка ярашлылыгын билгеләү, шулай ук инициатив проектны хуплау өчен гражданнар жыенында, жыелышында яисә конференциясендә каралырга тиеш. Шул ук вакытта бер жыенда, бер жыелышта яки гражданнарның бер конференциясендә берничә инициатив проектны карау мөмкин.

Жирлек Советының норматив хокукый акты белән шулай ук гражданнарны сораштыру, аларның имзаларын жыю юлы белән инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерен ачыклау мөмкинлеге каралырга мөмкин.

Инициатив проектны гамәлгә керткәндә проект инициаторлары Жирлекнең Башкарма комитетына гражданнар жыены, жыелышы яисә конференциясе беркетмәсен, гражданнардан сораштыру нәтижәсен һәм (яисә) инициатив проектка Жирлек халкы яисә аның өлеше тарафыннан

ярдәм күрсәтүне раслый торган имзаланган кәгазьләргә беркетә.

5. Инициатив проектны жирле администрациягә кертү турындагы мәгълүмат инициатив проект жирле администрациягә кертелгәннән соң өч эш көне эчендә әлегә статьяның 3 өлешендә, шулай ук проект инициаторлары турында күрсәтелгән белешмәләр "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге муниципаль берәмлекнең рәсми сайтында бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) һәм урнаштырылырга тиеш. Бер үк вакытта гражданнарغا Жирлекнең башкарма комитетына кисәтү һәм тәкъдимнәрен, биш эш көненнән артмаган вакытта, тәкъдим итү срогын күрсәтеп, тәкъдим итү мөмкинлеге турында хәбәр ителә. Искәрмә һәм тәкъдимнәрен уналты яшыкә житкән Жирлек халкы жибәрергә хоуклы. Күрсәтелгән мәгълүматны "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру мөмкинлеге булмаган очракта, күрсәтелгән мәгълүмат составына әлегә жирлек кергән муниципаль районның рәсми сайтында урнаштырыла. Авыл торак пункты гражданнарына әлегә мәгълүмат авыл торак пункты старостасы аша житкерелергә мөмкин.

6. Инициатив проект Жирлек Башкарма комитеты тарафыннан аны керткән көннән алып 30 көн эчендә һичшиксез каралырга тиеш. Муниципаль берәмлекнең башкарма комитеты инициатив проектны карау нәтижеләре буенча түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

1) инициатив проектны хупларга һәм аның өстендә эшләүне жирле бюджет турындагы карар белән каралган бюджет ассигнованиеләре чикләрендә тиешле максатларга жирле бюджет проектын төзү һәм карау тәртибенә туры китереп (жирле бюджет турындагы карарга үзгәрешләр кертү) дәвам итәргә;

2) инициатив проектка ярдәм итүдән баш тартырга һәм инициатив проектка ярдәм итүдән баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, проектны инициаторларына кире кайтарырга.

7. Жирле администрация инициатив проектка ярдәм итүдән баш тарту турындагы карарны түбәндәге очракларда кабул итә:

1) инициатив проектны кертү һәм аны карауның билгеләнгән тәртибен үтәмәү;

2) инициатив проектын Россия Федерациясе федераль законнары һәм башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары таләпләренә, муниципаль берәмлек уставына туры килмәве;

3) жирле үзидарә органнарында кирәкле вәкаләтләр һәм хокуклар булмау сәбәпле, инициатив проектны гамәлгә ашыру мөмкинлеге булмау;

4) аларны формалаштыру чыганагы булып инициатив түләүләр тормаса, инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәк булган акча күләмендә жирле бюджет акчалары булмау;

5) инициатив проектта тасвирланган проблеманы нәтижелерәк ысул белән хәл итү мөмкинлеге булу;

6) инициатив проект конкурс нигезендә сайлап алуны узмаган дип тану.

8. Жирлекнең башкарма комитеты ә әлегә статьяның 7 өлешендәге 5 пункттында каралган очракта проект инициаторларына бергәләп инициатив

проектны эшләп бетерергә тәкъдим итәргә, шулай ук аны компетенцияләре нигезендә жирле үзидарә органы яисә дәүләт органы карамагына тәкъдим итәргә хокуклы.

9. Инициатив проектларны күрсәтү, кертү, фикер алышу, карау, шулай ук аларны конкурс нигезендә сайлап алуны үткәрү тәртибе Совет (Жирлек Советы вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы гражданнар жыены) тарафыннан билгеләнә.

10. Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән финанс ярдәме алу өчен чыгарыла торган инициатив проектларга карата инициатив проектта булырга тиешле белешмә составына таләпләр, инициатив проектларны карау тәртибе, шул исәптән аларны хуплаудан баш тарту өчен нигезләр, мондый инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алу тәртибе һәм критерийлары Татарстан Республикасы законы һәм (яисә) башка норматив хокукый акты нигезендә билгеләнә. Бу очракта 2003 елның 06 октябрэндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль законның 26_1 статьясындагы 3, 6, 7, 8, 9, 11 һәм 12 өлешләре таләпләре кулланылмый.

11. Жирлекнең башкарма комитетына эчтәлеге буенча шундый ук өстенлекле проблемаларны тасвирлап берничә инициатив проект кертелгән очракта, жирле администрация конкурс нигезендә сайлап алуны оештыра һәм бу хакта проект инициаторларына хәбәр итә.

12. Инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алуны үткәрү төзү һәм эшчәнлек тәртибе Жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнгән коллегиаль органга (комиссиягә) йөкләнә. Коллегия органның (комиссиянең) составы Жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан төзелә. Мондый чакта коллегиаль орган (комиссия) әгъзаларының гомуми санының яртысы Жирлек Советы тәкъдиме нигезендә билгеләнергә тиеш. Проект инициаторларына һәм аларның вәкилләренә коллегиаль орган (комиссия) конкурс нигезендә сайлап алуны уздырганда инициатив проектны карауда катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеге тәмин ителергә тиеш.

13. Проект инициаторлары, тиешле Жирлек территориясендә яшәүче гражданнар жыены, жыелышы яисә конференциясе тарафыннан вәкаләтләр бирелгән башка гражданныр, шулай ук Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә торган башка затлар инициатив проектны гамәлгә ашыруны Россия Федерациясе законнарына каршы килми торган формада ижтимагый контрольне гамәлгә ашырырга хокуклы.

14. Жирлек Башкарма комитетының инициатив проектын карау, инициатив проектны гамәлгә ашыруның барышы, шул исәптән акчаларны куллану, аны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның мөлкәти һәм (яисә) хезмәт катнашуы турында мәгълүмат "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге муниципаль берәмлекнең рәсми сайтында бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) һәм урнаштырылырга тиеш. Жирлек Башкарма комитетының инициатив проектны гамәлгә ашыру йомгаклары турында хисабы инициатив проектны гамәлгә ашыру тәмамланган көннән алып 30 календарь көн эчендә Жирлекнең рәсми сайтында бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) һәм

урнаштырылырга тиеш. Күрсәтелгән мәгълүматны "Интернет" мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштыру мөмкинлеге булмаган очракта, күрсәтелгән мәгълүмат составына әлеге жирлек кәргән муниципаль районның рәсми сайтында урнаштырыла. Авыл торак пунктында гражданнарга күрсәтелгән мәгълүматны авыл торак пункты старостасы житкерергә мөмкин.»;

19 статья (гавами тыңлаулар, ижтимагый фикер алышулар):

19 статьяның 11 пункты яңа редакциядә бәян итәргә:

«11. Генераль планнар проектлары, жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре проектлары, территорияне планлаштыру проектлары, территорияне ызанлау кагыйдәләре проектлары, территорияләрне төзекләндерү кагыйдәләре проектлары, расланган документларның берсенә үзгәрешләр кертүне күздә тоткан проектлар, жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан файдалануның шартлыча рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы карарлар проектларына, рөхсәт ителгән төзелешнең иң чик параметрларыннан тайпылуга, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рөхсәт бирү турындагы карарлар проектларына, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре булмаганда, жир биләмәләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалану рөхсәт ителгән бер төренә мондый файдалануның башка төренә үзгәртү мәсьәләләре буенча шәһәр төзелеш эшчәнлегенә турындагы законнар нигезендә гавами тыңлаулар яисә ижтимагый фикер алышулар үткәрелә»;

20 статьяда (Гражданнар жыелышы):

1 пунктта «һәм Жирлек жирле үзидарәнен вазыйфаи затлары» сүзләреннән соң «инициатив проектларны кертү һәм аларны карау мәсьәләләре буенча фикер алышу» сүзләрен өстәргә;

7 пунктка түбәндәгә эчтәлекле абзац өстәргә:

«Инициатив проектлар кертү һәм аларны карау мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышында уналты яшкә житкән шушы территориядә яшәүчеләр катнашырга хокуклы. Инициатив проектларны кертү мәсьәләләрен карау һәм тикшерү максатларында гражданнар жыелышын билгеләү һәм үткәру тәртибе Жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.».

22 статьяда (Гражданнар жыены):

3 пунктка түбәндәгә эчтәлекле 4.1 пунктчасын өстәргә:

«4.1) 2004 елның 28 июлендәгә «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә торак пункт территориясенә әлеге өлешендә гражданнарның үзара салымы чараларын кертү һәм алардан файдалану мәсьәләсе буенча жирлек составына керә торган торак пункт территориясә өлешендә»;

3 пунктның 6 пунктчасын түбәндәге редакциядә бәян итәргә:

«6) авылара территориядә урнашкан торак пунктта яңа төзелгән жирлек булдыру турында халык инициативасын күрсәтү максатларында, шулай ук, әгәр аның сайлау хокукына ия халкы саны 300 кешедән артмаса, яңа төзелгән жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасын билгеләү мәсьәләсе буенча яңа төзелгән жирлектә»;

4 пунктны яңа редакциядә бәян итәргә:

«4. Әлеге статьяның 3 пункттындагы 4.1 пунктчасында каралган очрактан тыш, гражданнар жыены жирлек башлыгы тарафыннан мөстәкыйль рәвештә яки жирлектә яшәүчеләрнең 10 кешедән ким булмаган төркеме инициативасы буенча чакырылырга мөмкин.»;

4 пунктның 4.1 пунктчасы түбәндәге эчтәлек белән тулыландырырга:

«Әлеге статьяның 3 пунктының 4.1 бүлегендә каралган гражданнар жыены, 10 кешедән дә ким булмаган санда торак пункт территориясенен тиешле өлешендә яшәүче кешеләр төркеме инициативасы белән жирлек советы тарафыннан чакырылырга мөмкин.

Гражданнар жыены үткәрелә торган торак пункт территориясенен бер өлеше чикләре Жирлек Советы карары белән жирле әһәмияттәге тиешле мәсьәләләрне хәл итүдә торак пункт территориясенен күрсәтелгән өлешендә яшәүчеләрнең мәнфәгатләрән яклау критериеннән чыгып билгеләнә.»;

9 пунктта «торак пунктта яшәүчеләр» сүзләреннән соң «(яисә аның территориясе өлешләре)» сүзләрен өстәргә;

23 статьяда (Гражданнарны сораштыру):

2 пунктта түбәндәге эчтәлеккә жөмлә өстәргә: «Гражданнардан инициатив проектка ярдәм итү турындагы фикерен ачыклау мәсьәләсе буенча сораштыруда инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителгән Жирлектә яисә аның өлешендә уналты яшькә житкән яшәүчеләр катнашырга хокуклы.»;

3 пунктка түбәндәге эчтәлеккә 3 пунктча өстәргә:

«3) инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителгән жирлектә яисә аның өлешендә яшәүчеләр - шушы инициатив проектка ярдәм итү турында гражданнарның фикерен ачыклау өчен.»;

5 пунктның беренче абзацында «Жирлек Советы. Карарда» сүзләрен «Жирлек советы» сүзләренә алмаштырырга. Гражданнардан сораштыру үткәрү өчен «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге муниципаль берәмлек сайты кулланылырга мөмкин. Карарда»;

5 пунктка түбәндәге эчтәлеккә 6 пунктча өстәргә:

«6) «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә муниципаль берәмлек сайтыннан файдаланып граждандардан сораштыру үткәрелгән очракта, сораштыруда катнашучыларны идентификацияләү тәртибе.»;

7 пунктның 1 пунктчасында «жирлекнең жирле үзидарә органнары» сүзләреннән соң «яисә жирлектә яшәүчеләрне» сүзләрен өстәргә;

16.1 статьяның 6 пункттын түбәндәгә эчтәлекле 4.1 пунктчасын өстәргә:
«4.1) авыл торак пунктында яшәүчеләр өчен өстенлекле әһәмияткә ия мәсьәләләр буенча инициатив проект кертү инициативасы белән чыгыш ясарга хокуклы;»;

38 статьяда (Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату):

1 өлешнен 7 пункттын яңа редакциядә бәян итәргә:

«7) Россия Федерациясе граждандың яки чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланьрга хокукы Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил граждандың туктату, чит дәүләт граждандың (подданствосы) яки яшәүгә рөхсәт бирү төре яисә Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә башкасы каралмаган булса, Россия Федерациясе гражданының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган яки Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсә нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланьрга хокукы булган чит ил гражданына башка документ булу;»

44 статьяда (Жирлек башлыгы вәкаләтләренә вакытыннан алда туктату):

44 статьяны түбәндәгә редакциядә бәян итәргә:

«44 статья. Жирлек башлыгы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Жирлек башлыгы вәкаләтләре түбәндәгә очракларда вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлем;
- 2) үз теләгә белән эштән китү;
- 3) 2003 елның 6 октябрендәгә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль законның 741 статьясы нигезендә эштән китү;
- 4) 2003 елның 6 октябрендәгә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфасыннан ваз кичү;
- 5) суд тарафыннан эшкә яраксыз яисә эшкә сәләте чикләнгән дип тану;
- 6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;
- 7) аңа карата судның гаепләү карары законлы көченә керү;
- 8) даими яшәү өчен Россия Федерациясеннән китү;
- 9) Россия Федерациясе граждандың яки чит ил гражданы жирле

үзидарә органнарына сайланырга хокуклы Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгын туктату, чит дәүләт гражданлыгы (подданствосы) яки яшәүгә рәхсәт бирү төре яисә Россия Федерациясе гражданының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган яки Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсә нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланырга хокукы булган чит ил гражданына башка документ булу;»

10) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алу;

11) суд тәртибендә сәләмәтлек торышы буенча Жирлек башлыгы вәләкатләрен гамәлгә ашырырга сәләтсез дип билгеләү;

12) 2003 елның 6 октябрәндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору, шулай ук муниципаль берәмлек бетерелгәндә;

13) муниципаль берәмлек чикләрен үзгәртү аркасында муниципаль берәмлектә сайлаучылар саны 25 проценттан күбрәккә арту.

2. Жирлек башлыгының вәләкәтләре шулай ук муниципаль берәмлек башлыгы, аның ире (хатыны) һәм балигы булмаган балалары 2013 елның 7 маендагы «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмнәр) ачуны һәм булдыруны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләрне чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән тыюны үтәмәгән очракта, Россия Федерациясе Президентының ышанычын югалтуга бәйле рәвештә вакытыннан алда туктатыла.

3. Муниципаль берәмлек вәкилләкле органы вәләкәтләре чоры тәмамланганчы алты айдан да кимрәк вакыт калган булса, Жирлек башлыгын сайлау яңа сайланган Жирлек Советының беренче утырышында гамәлгә ашырыла.

4. Жирлек башлыгының вәләкәтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, Жирлекнең яңа башлыгы Жирлек Советының яқындагы утырышында, вәләкәтләр шул рәвешле туктатылган көннән алып алты айдан артмаган срокта сайлана.

Жирлекнең яңа Башлыгы сайлана торган Жирлек Советы утырышын Жирлек башлыгының вәләкәтләре вакытыннан алда туктатылган көннән алып алты ай узгач иң өлкән Жирлек Советы депутаты алып бара.

Әгәр Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан күбрәге уңай тавыш бирсә, депутат Жирлекнең башлыгы итеп сайланган санала.

5. Жирлек башлыгы вәләкәтләре вакытыннан алда туктатылган яки аңа карата суд карары буенча сак астына алу рәвешендә процессуаль мәжбүр итү чаралары кулланылган яисә вазыйфасыннан вакытлыча читләштерелгән очракта, аның вәләкәтләрен Жирлек башлыгы урынбасары башкара.

Жирлек башлыгы урынбасары булмаганда Жирлек башлыгы вәләкәтләрен вакытлыча депутатлар, депутатларның инициатив төркемнәре тарафыннан тәкъдим ителгән кандидатлар арасынан жирлек

Советының якындагы утырышында сайланган Жирлек Советы депутаты башкара.

Жирлек башлығы, Жирлек башлығы урынбасары, яки Жирлек Советы депутаты тарафыннан вәкаләтләр башкару срогы муниципаль берәмлекнең элеккеге башлығы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган көннән алып алты айдан арта алмый.

47 статьяда (Башкарма комитет вәкаләтләре):

2 пунктка түбәндәге эчтәлекле 19 пунктча өстәргә:

«19) алкоголь, наркотик яисә башка токсик исереклек халәтендәге затларга ярдәм күрсәтү чараларын гамәлгә ашыру.» ;

Уставның 47 статьясындагы 1 өлешенә түбәндәге эчтәлекле пункт өстәргә:

13) жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау, төзекләндерү өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, аның предметы булып жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен үтәү, социаль, инженерлык һәм транспорт инфраструктуралары объектларыннан һәм күрсәтелә торган хезмәтләрдән инвалидларның файдалана алуын тәмин итү таләпләрен үтәү, күрсәтелгән кагыйдәләр нигезендә жирлек территориясен төзекләндерүне оештыру, шулай ук жирлекнең торак пунктлары чикләрендә урнашкан аеруча саклана торган табигать территорияләреннән файдалануны, саклауны, урманнардан файдалануны оештыру;

47 статьяның 3 өлешен яңа редакциядә бәян итәргә:

«3. Жирлекнең башкарма комитеты муниципаль контрольне гамәлгә ашыручы вәкаләтле орган булып тора.

1. Муниципаль контроль өлкәсендә жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә керә:

1) муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда дәүләт контроле (күзәтчелеге), муниципаль контроль өлкәсендә бердәм дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыруда катнашу;

2) муниципаль берәмлек территориясендә муниципаль контрольне оештыру һәм гамәлгә ашыру;

3) әлеге Федераль закон, башка федераль законнар нигезендә башка вәкаләтләр.

2. Жирле әһәмияттәге, муниципаль район, шәһәр округы, шәһәр эчендәге бүленеше булган шәһәр округлары, шәһәр эчендәге районнар, муниципаль округлар мәсьәләләре буенча муниципаль контрольнең тиешле төрләрен гамәлгә ашыруны жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә тапшыру

Муниципаль контрольне турыдан-туры гамәлгә ашыру функцияләрен жирлекнең башкарма комитеты органнарына мондый органнарның статусын билгеләүче хокукий актлар нигезендә йөкләргә мөмкин.

Юридик затларны, шәхси эшмәкәрләрне тикшерүләрне оештыру һәм уздыру белән бәйле мөнәсәбәтләргә карата муниципаль контрольне гамәлгә ашыру 2008 елның 26 декабрендәге «Дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик

затлар һәм шәхси эшмәкәрләрнең хокукларын яклау турында» 294-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.».

56 статьяда (Жирлек Советы депутаты, башка вазыйфай затлар эшчәнлегенә социаль һәм башка гарантияләре):

56 статьяны түбәндәге редакциядә баян итәргә:

«1. Үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашырмаучы Жирлек Советы депутатына, башка вазыйфай затларга бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр 2009 елның 12 февралендәге «Татарстан Республикасында вәкиллеке орган депутаты, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфай заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы һәм Жирлек Советы карарлары белән билгеләнә.

2. Үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашырмаучы Жирлек Советы депутатына озынлыгы тулаем алганда аена ике һәм алты эш көненнән кимрәк булмаган чорга эш урынын (вазыйфасын) саклап калу гарантияләненә.».

63 статьяда (Жирлекнең муниципаль хокукый актлары системасы):

4 пунктка түбәндәге эчтәлекле 4.1, 4.2 пунктчалар өстәргә:

«4.1. Эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар, эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыруны нигезсез кыенлаштыра торган нигезләмәләренә ачыклау максатларында, тиешле Жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан Татарстан Республикасы законы нигезендә муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә экспертиза үткәрелергә мөмкин.;

4.2. Эшмәкәрлек һәм башка икътисадый эшчәнлекне гамәлгә ашыруга һәм аларның үтәлешен бәяләү муниципаль контроль кысаларында гамәлгә ашыруга, административ жаваплылыкка тартуга, лицензияләр һәм башка рөхсәтләр, аккредитация, бәяләүнең һәм экспертизаның башка рәвешләрен бирүгә бәйле муниципаль норматив хокукый актларда булган мәжбүри таләпләренә куллануны билгеләү һәм бәяләү тәртибе (алга таба - мәжбүри таләпләр) 2020 елның 31 июлендәге «Россия Федерациясендә мәжбүри таләпләр турында» 247-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән мәжбүри таләпләренә куллану принципларын исәпкә алып муниципаль норматив хокукый актлар белән билгеләнә».

66 статьяда (Муниципаль хокукый актларны эзерләү):

4 пунктка түбәндәге эчтәлекле 3 пунктча өстәргә:

"3) гадәттән тыш хәлләр вакытында табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләренә бетерү максатларында эшләнгән норматив хокукый актлар проектлары".

4 пунктта «эшмәкәрлек һәм инвестиция эшчәнлегенә субъектлары өчен

бурычлар» сүзләрән «эшмәкәрлек һәм башка икътисадый эшчәнлек субъектлары өчен мәжбүри таләпләр, инвестиция эшчәнлеге субъектлары өчен бурычлар» сүзләрәнә алмаштырырга.

5 пунктта «инвестиция эшчәнлеге» сүзләрән «башка икътисадый эшчәнлек» сүзләрәнә алмаштырырга.

78 статьяда (Жирлектә бюджет процессы):

7 өлешнең 2 абзацына түбәндәге эчтәлекле алтынчы абзац өстәргә:

«Россия Федерациясенә милли үсеше максатларын һәм гавами хакимият органнары эшчәнлегенә аларга ирешүе юнәлешен билгели торган документларда;»

78 статьяның 3 пунктың үз көчен югалткан дип танырга.

80 статьяда (Гражданнарның үзара салым акчалары):

1 пунктта «торак пункт» сүзләрәнән соң «(яисә аның территориясе өлешләре)» сүзләрән өстәргә;

2 пунктта «4.1 пунктыңда» сүзләрән «4.1 һәм 4.3 пунктларыңда» сүзләрәнә алмаштырырга.

XIII бүлекне түбәндәге эчтәлекле 80.1 статьясы өстәргә:

«80.1 статья. Инициатив проектларны гамәлгә ашыруны финанс ягыңнан һәм башкача тәмин итү

1. 2003 елның 06 октябрәндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турыңда» 131-ФЗ номерлы Федераль законның 26.1 статьясында каралган инициатив проектларны гамәлгә ашыруны финанс белән тәмин итү чығанагы, шул исәптән муниципаль берәмлекнең тиешле чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәмин итү максатларыңда бирелгән инициатив түләүләр күләмнәрен һәм (яисә) Татарстан Республикасы бюджетыңнан бюджетара трансфертларны исәпкә алып төзелгән, муниципаль берәмлекнең тиешле чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәмин итү максатларыңда бирелгән инициатив проектларны гамәлгә ашыруга жирле бюджет турыңда карар белән каралган бюджет ассигнованиеләре булып тора. <http://vsrv065-app10.ru99-loc.minjust.ru/content/act/96e20c02-1b12-465a-b64c-24aa92270007.html>

2. Инициатив түләүләр астыңда гражданнарның, шәхси эшмәкәрләренә һәм һәм Россия Федерациясе законнары нигезендә берләшкән юридик затларыңда конкрет инициатив проектларны гамәлгә ашыру максатларыңда. ихтыяры й нигездә түләнә торган һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирле бюджетка күчерелә торган акчалары аңлашыла.

3. Инициатив проект гамәлгә ашырылмаган очракта, инициатив түләүләрне жирле бюджетка күчөргән затларга (шул исәптән оешмаларга) кайтарылырга тиеш. Инициатив проектны гамәлгә ашыру йомгаклары буенча инициатив проектны гамәлгә ашыру максатларында файдаланылмаган инициатив түләүләрнең калган өлеше, күрсәтелгән түләүләрне жирле бюджетка күчөргән затларга (шул исәптән оешмаларга) кайтарылырга тиеш.

Жирле бюджетка күчөрелгән затларга (шул исәптән оешмаларга) кире кайтарылырга тиешле инициатив түләүләр суммаларын исәпләү һәм кире кайтару тәртибе Жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

4. Инициатив проектларны гамәлгә ашыру шулай ук кызыксынган затларның ихтыяры мөлкәти һәм (яисә) хезмәттә катнашу рәвешендә дә тәмин ителергә мөмкин.».

87 статьяда (Жирлек Уставының үз көченә керү тәртибе, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар)

87 статьяның 2 пунктын яңа редакциядә бәян итәргә:

«2. Жирлек Уставы, әлеге Жирлек Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт Дәүләт теркәве узганнан соң рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш һәм Жирлек территориясендә махсус мәгълүмат стендларында һәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталы» нда (PRAVO.TARSTAN.RU), шулай ук Россия Юстиция министрлыгы «Россия Федерациясендә норматив хокукый актлар»порталында (<http://pravo-minjust.ru>, <http://pravo-minjust.ru>) рәсми басылып чыкканнан соң (халыкка житкергәннән) үз көченә керә. Жирлек башлыгы теркәлгән Жирлек Уставын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Жирлек Советы карарын муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органынан Жирлек Уставы, 2005 елның 21 июлендәге 97-ФЗ номерлы Федераль законның 4 статьясындагы 6 өлешендә каралган Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре уставларының дәүләт реестрына үзгәрешләр кертү турында муниципаль хокукый акт турында белешмәләр кертү хакында хәбәрнамә кәргән көннән соң жиде көн эчендә бастырып чыгарырга (халыкка житкерергә) тиеш.»